

— Մեմուրիսեթի մախսուսէ իւն
Պրիւսսէտէ տուլունան աթուլսեթու
Քէմալ էֆէնտի հազրէթլէրի, Պէլճիգ-
գրալըյա պուստան օն իբի կիւն է վլէ
միւլագաթը ըսամիյէ իյէտիլէրինտէ
իբի կիւն սօնրա, սէֆիրի միւշարիլէյ
հազրէթլէրի, ազայի սէֆարէթլէ գըրա-
վէ գըրալիչանըն սուֆրալարընտա հազը
պուլունտուգլարը հալտէ, հազգլարըն-
տա իհթիրամթը ֆայիգա իճիւսըյա
միւշարիլէյնէ, Լէսըօլա նըլանընըն կրան-
գօրտօնույա պիլինճի, վէ մէմուրիս-
մայսէթլէրի պուլունան Պապը-Ալի թէր-
ճէմէ օտաթը խիւլէֆասընտան իզըթլու

ԹեվՖիգ" պէյ, վէ Սահտ պէյլեր իլէ, պին պաշը ըրիֆաթլու Ահմետ վէ վա. ճիտ էֆէնտիլերէ տեօրտիւնճիւ վէ պէ. շինճի ըրիֆաթլերտէն պիլեր գըլթա նի. շան իթա օլունմուշ օլտուղու մէսմու. հմիգ օլմուշ տուր:

Ճ. Հ.

—Վիզանթիոս նամ Բուլմա զագէթա. տա շու թէլէկրաֆ օգուլունմուշ տուր:

Պիւքրէշ, 22 մայիս.

«Բրէնս Շարլ կէլտի, Էվիլա քիլիսէյէ կիթտի, վէ օրատա ինապ իտէն տուա օ. գուլտուգտան սօնրա, կիտիպ մէպուսանը միլլէթ մէճիլիստէ եէմին իթտի, Պատէհու Ձաթը հաղթէթի փատիշահիյէ պիր գըթա նամէ թահրիլիյէ, մաթպուլիյէթի շահանէ. տին թանըպ, վէ Վալթանաթը սէնիյէ հազգընտա քէմալը սատագաթ իպրազ իտէ. ճէկինի պէյան իյլէմիշ տիր:

«Բրէնսի միւշարիլէյ, շիմտիքի վիւքէ. լունըն միւնրիյէթի թատիգ իյլէտի:»

Ձանն իտէրիյ քի, Պիւքրէշին շիմտիքի մուվագգաթ հիւքիւմէթի, բէք իլէլու. տէ տամա օլունու պիլմէքտէ տիր. քերա, պիր չօգ թաշ վէրտիքտէն, վէ եէնիլթօր կիպի էթրաֆտա պուլունանլարը ալ. տաթտըգտան սօնրա, պիրտէն պիրէ տա. մա չըգմըշ, վէ պիր թաշ իլէ գարշըսընտա. քինիլն քեաֆիթէյի թաշարընը թօքլամա. նըն եօլունու տիւշէնմիւշ տիւր. էօյլէ եա, պու ալէմ պիր օլուն մէյտանը սըր, աշ կէօգիւնիւ, եօխաա աշարար կէօգիւնի. ֆէհասընճա, ֆարիստէքի գօնֆէրանա, չէօյլէ պէյլէ տէյէրէք վագըթ կէշիւմէք. տէ իբէն, Պիւքրէշ հիւքիւմէթի իսէ, տեօրթ կէօգ իլէ պագմագտա օլան տիւն. եայը, «Բրէնս Շարլը Մէմլէքէթէյն պէյ. լիլինի գապուլ իթմէյօր իմիշ տէյէրէք զագէթալարտա նէշը իլէ ալտաթտըգտան սօնրա, պիրտէ նակէհան, չէօյլէ քի, հիշ պիր թէլէկրաֆ, վէ հիշ պիր զագէթա իշիթմէքսիլին Հօհէնգօլլէրն բրէնսինի Պիւքրէշէ իտիսալ իթտիրտիքտէն պաշգա, կիւյա, իսթանպուլտա վէ ֆարիստէ քիմ. սէ եօգտուր, հէրքէս ուլգուտա տըր կի. պի, սէգսիգճէ բրէնսիլք քիւրսիսին տա. խի օթուրթտուրմուշ տուր:

Էկէր, ֆարիս գօնֆէրանօրնըն, կիլ. լիտէն շու քէյֆիլէթտէ հիշ մալիւմաթը օլմատըղը հալտէ, պէշ մուսագլամ տէվ. լէթլէրին լէյլէրինէ, վէ Սալթանաթը սէ. նիյէնին հուգուգուլա մուղայիլ օլա. բազ, Պիւքրէշ մուվագգաթ մէճիլիս պու. մէրթէպէ քիւսթալըղա ճիւլաթ իթ. միշ, վէ շու իշի պէյլէճէ պէճէրէպիլմիշ իսէ, պիլ տէրիլք քի, պուլնարըն տիպու. մաթլըղը եանընտա, նէ լօրտ Բալմէրս. թընըն, վէ նէտէ Մ. տը Պիլգմարգըն տիպ. լօւմաթլըղը բամուճ չըգարամայաճագտուր:

—Տիւնքի Լէվանթտա շու աթիսէքի պաշս օգուլունմուշ տուր:

«Տիւնքի տալը կիւնիւ Պապը-Ալիյէ վի. բուտ իտէն պիր թէլէկրաֆտան, բրէնս Շար-

լընըն բազար իրթէսի ախշամըր Պիւքրէշէ մուվագգաթ իթտիկի անաշըմըշ տըր: Բը. լէնսի միւշարիլէյին էմրի իսթիսապը, Գա. մարալար թարաֆընտան թատիգ գըլընմըշ օլմատը իւզէրինէ, ֆարիս գօնֆէրանսը մահը հալին 12 սինտէ թէճէմիլ իտէրէք, 1856 սէնէսի անտանմէսինէ թէվՖիգան, Մէմլէ. քէթէյն իշին ասաքիլի շահանէ հաղըրան. մասը էլլէմիյէթի Պապը-Ալիյէ իսթար իյլէմիշ տիր: Պուլուն իւզէրինէ, տէրագապ, Պապը-սէրասքէրիտէ, շու խուսուս իշին 40 պին նէֆէր ասկէր թախսիս գըլընմասընա գարար վէրիլմիշ, վէ արատան հէման պիր գաշ սաաթ կէշէր կէշմէք, պաշ գօմանտան. լըգ մէմուրիլիյէթի իւհտէսինէ իհալէ պուլ. բուլան Ապտիւլ Գէրիմ բաշա հաղըթիլէրի, ասաքիլի մէրգուլմէյի պիլգաթ հաղըրամագ իւզրէ ալէթթաճիլ Վարան վէ Շուլմու թա. րաֆընա եօլմու օլմուշ տուր: Գապուլի բա. շա հաղըթիլէրինն տախի, բօլիթիգա մէ. մուրու իւնվանըյա, ասաքիլի մէրգուլմէ ի. լէ պիլիքտէ պուլունանագը սէօյլէնմէք. տէ տիր: Ֆագաթ, Պապը-Ալի, քէյֆիլէ. թէ շիտտէթ քէսպ իթտիրմէք իսթմէտի. կինտէն, ասաքիլի շահանէսին ճիօրծօպա կէշմէսինի մէն իթմէք արգուսիստէ իտի. չիւնքի, կէշիլաթիլի հալտէ, Պիւքրէշ հալիսի թահրիք օլունուպ, վէ օլ սէպէպտէն, մու. վագգաթ հիւքիւմէթ թարաֆընտան, նէհին սօլ գըլընտա խայիլմէ գուվիլթ թէհիյէ իտիլմիշ օլմաղին, ասաքիլէ գարըն գօյմա. յա չըգըշմալարընա սէպէպիլիյէթ վէրիլմիշ օլուպ, պուլտան պիր միւնագաա նէշէթ ի. տէճէյի չիւպէտէն միւսթաղիլի իտի. ֆագաթ Սալթանաթը սէնիյէ, կէրէք քէնտի նիյէթի խայիլահանէսի իգթիլգաթնա, վէ կէրէք քէնտուլէ օլունան նասիհաթլար անքեամըն. ճա, թա հուգուգու սարիհասընը թանթթ. տըրմագ իշին իթթիսազ օլունան ճէմի սայիլ թէտապիր պօշա չըգմայընճա, հարէքէթի ճէպ. իլիտէն սարֆը նագար գըլընմասընը միւնա. սիպ կէօրմէքտէ օլտուղունտան, պաթէլէկ. րաֆ, բազար իրթէսի սապահըն Ապտիւլ Գէ. Րիմ բաշա հաղըթիլէրի Տէր-սատտէթէ շաղ. բըլմըշ, վէ միւշարիլէյ հաղըթիլէրիտէ տիւն. քի կիւն կէլմիշ իտի: Հալպուքի բաշայի միւ. շարիլէյ գարաեա չըգար չըգմագ, բրէնս Շարլընըն Պիւքրէշէ մուվագգաթ խապէրի ալընմըշտըր: Պու խապէր մէմուլին խարի. ճինտէ տէյիլ իտի իսէտէ, իշլէրին գարմագա. բըշ պիր հալէ կիրիֆթար օլմասընտա միւ. վէտտի օլունու պիր խապէր իտի: Բրէնս Շարլընըն շիմտի Պիւքրէշտէ հաղըր պուլուն. մասը էօյլէ պիր մատտէ տիր քի, եայլընը պիլպուլմաթլըղ իլէ գարըն կէլինմէք. չիւն. քի, էմրի իսթիսապը օլմուշ պիլմիշ մէ. վատտէն տիր: Պագալմը գօնֆէրանսըն գա. րարարը ինրասը իշին, աճէպա պաշգա պիր թարիգ թուլթուլաճագ մը տըր:

«Մէօյլէնտիլինէ նագարէն, բրէնսի միւ. շարիլէյ, Ձաթը հաղըթիլ խիլաֆէթէնա. հիյէ պիր արիլէ թագտիմիլէ, Մէմլէքէթէյն Վօյլտալըղընը գապուլ իթտիկիլի լէսմէն պիլտիրտիկիլի պէրապէր, Ուլա-Պուլտան բրէնսի լահիլը օրթաթլըլա իշիարը ուպու. տիլիլթ տախի իյլէմիշ տիր:»

—Արմօնիտա եագըլարղընա կէօրէ, մարտ 1 թարիլիլ օլալուգ, բաթրիքիսա. նէլէրտէն թահրիլ օլունմագտա օլան թահրիլէր հագգընտա Պապը-Ալիտէն կիտէն պիր գըլթա թէգքէրէյի ալիյէ, մարտ 23 իւնտէ, Բուլմա թարիքիսանէսի թարաֆընտան վէրիլէն ճէվագտա, Բաթ. լիք էֆէնտի հագըթիլէրի, թա էվիլտէն պէրու մագհար պուլըրմուշ օլտուգլա. բը իմթիլագաթը սէնիյէթէ թէվՖիգան քէնտի ճէօմաթընըն հէր նէվի մէսալի. հի հագգընտա թագրիլէր եագարագ, Սալթանաթը սէնիյէթէ թագտիմ իթ. մէքիլի ատէթի գաաթիմէսինտէն պու. լունմասը, չիւնքի, թէպապի Տէվլէթի. Ալիյէտէն պուլունան Բուլմարըն, քէնտի միտրապօլտլէրինի, հիւքիւմէթի միլքի. յէ նէգտինտէ պիրէր վասըթայի թապի. իյէ մագաթընտա թուլթագտա օլտուգ. լարընտան, արքէպիսկոպոսլարըն մէգ. քիւր վագիֆէրի ինրասընտան սարֆը նագար իլէ, վաճիպէյի զիմմէթլէրինէ գարըն հարէքէթ իտէմէյէճէքլէրի արգ. ու պէյան գըլընարղըյա պէրապէր, Սալ. թանաթը սէնիյէ ճանիպի ալիսինտէն, շիմտիյէ գատար օլտուղու միսիլու, պա. տէգին տախի, թահրիլ օլունմագ թագ. լիլլէրին գապուլ վէ ինրասընտա լուլթու. հիմմէթ պուլըրմալարընը լէճա օլունմուշ օլուպ, վէ մէքիւր ճէվագա գարընըգ, խարիճիյէ նագարէթի ճէլիլէսի թարա. ֆընտան տախի, ապրիլ 10 թարիլիլ օլ. տուղու հալտէ, Բուլմա թարիքիսանէսինէ իրաալ պուլըրմալարըն պիր գըլթա թէգքէրէ. լէյի ալիտէն, էվիլէթի թէգքէրէտէն մագսէտ, բաթրիքիսանէսին իմթիլագա. թըլ աթիլգասընա, վէ նիգամաթը ճէտի. տէսինէ գէրրէճէ թօգուլունմագ օլմա. յըպ, անճագ, պաղը, սըրֆ հիւքիւմէթի սէնիյէթէ պիտ օլան խուսուսլարտա եա. գըլմագտա օլան թագրիլէր իլէ, գալէմ. լէրին թէհի եերտէ թաճիլ գըլընմասըն. տան սարֆը նագար օլունմասը իսթա. ընտան իպարէթ իտուկի անաշըմըշտըր:

Բուլմա թարիքիսանէսիյէ պիլգիմ բաթ. լիլթանէնին Ֆարգը իլթէ պուլարա. տա տըր: Բուլմար հէր իշտէ քէնտի իշ. կիւզարըղլարըն իգհար իթտիլէրի հալ. տէ, պիլիմ թէճէթընը գօրգուլարըն. տան շաշըրպ գալմագտա տըրլար: Պի. զիմ իւզէրիմիլգտէ ալէսսէվիլէ կէօրիլլէն թապիլաթ, սէրպէսթճէ վէ ուսուլ ու. նիգամճա իշ կէօրմէք, վէ հուգուգ մու. հաֆագա իյլէմէք նէ իտուկին պիլմէտի. կիմիլտէն, էն պալաղը եանի էսիրէշմիշ թայիլիլլէրէ մախսուս օլտուղու միսիլ. լու, տայիմա, միւտահէնէ, լիյա, եալ. թապլըգ, վէ տալգապուլգուլ իլէ իշ. կէօրմէքլիլէ գանասաթ իթմէք տիր. վէ վագաա, էսկի վագըթլարտա, օ եօլ տա. խի փարա իտէր իմիշ, հալ պու քի չիմ.

տի, մետենիյեթ Պապը-Ալինին տախի
շան ու իջիթիսարընտան պուլունմագտա
օլտուղունանյարա, սերպեսթիյեթ իւզը
թափը ու հարեքեթտե պուլունուպ, վե
միւտահէնե վե միւրայիեթե էթեթ-
էր գալուշտուրարագ, երբէր էօրմէթ-
տէն իսէ, ուսուլ ու նիգամա թէվիթիգան
հուգուգունու մուհաֆազա իտէնէրէ,
տահա զեյատէ, վե բէթ չօգ զիյատէ ի-
թիպար իթմէթտէ օլուպ, վե էվիլէթի
միւրայիձէ պայաղըզլարը իրթիթեպպ
իտէնէրէ իսէ չէշմի հազարէթ իլէ պագ-
մագտա տըր. չիւնքի, պու տա թապիի
տիր, մերուլթ մերսիլի սէվէր:

Չօգ տէֆա լազըրտը սըրասը կէլաիթ-
տէ, «էֆէնիթմ օնլար Բուլմ տուրլար,
օնլար Ֆրէնթ տիրլէր, վե հաթթա, օն-
լար... տիրլէր» տէնիլիկին, էն պիւ-
յիւթ տէյի գըյաս իթտիկիթիզ գաթլար
լիսանընտան իշիթմիշիզ տիր. պուլուն
պէօյլէ սէօյլէմէթէ, օնլարտա պաշգա
պիր գուլվէթ, եախօտ աշըգ սէօյլէյէ-
լիմ համիլէրի վարտըր տիմէթ իսթէրլէր.
հալ պու քի, իթիգատլարը եանլը տըր.
թագսիրաթ քէնտիլէրտէ տիր, չիւնքի
ուսուլ պիլմէզլէր, նիգամ պիլմէզլէր,
գանուլ պիլմէզլէր, բէվիշի ձիհանա աշի-
նա տէյիլէր, բօլիթիգատան պի խապէր
տիրլէր, քիթապ օգուլմագլար, դագէթա
օգուլմագլար, վե Ֆէթին ու ալիմ վե
բօլիթիգայա աշինա գաթլար իլէ կէօ-
րիւշմէյիպ, անձալ քէնտի խօտպիլիլթ-
լէրինի քէնտիլէրէ բէհպէր իթմէթտէ
տիրլէր:

—... միւլէլիֆ.

Ետիրնէ 5 մայիս, 1866

Պիր գաշ բէթ պայաղը քիթմէնէլէր մէթ-
թէպլէրի բէգիլ ըիւսպայ, վե միլլէթին սիւպ-
եանընը տէր իւլ սէֆիլ իթտիլէր. բնակիտէ
պաշլամագտան մէթթէպտէն չըգան ճահիլ պիր
չօրպաճընըն նուֆուգու վե թէէսսիրի իլէ էր-
քէթ չօճուգլար մէթթէպիլէ պիր հօճա թա-
կին օլունմուշ տուր քի, Հայր Արտէն Քերա-
կանութիւնլարընը թօրլարպ պիր թարաֆա
տթտըրմը, վե Պաղտասար Պատուելիին
վեգհագարեակ մէթտուլնտա օլան քերա-
կանութիւնլունտան տէրա վէրմէյէ պաշլամը
տըր, պատմական, պարառական, կոշական,
ներգոյական, վրագոյական, ժամանակագո-
յական, դրական, բաղդատական, գերադրա-
կան, հաւաքական եւայն կիպի պիր թագըմ
գիհնի պուլանտըրընը էճիլնի իճատը քէլի-
մէլէր իլէ. մէրամ վե իտտաա եալընը չու
տուր քի, չօճուգլար չօգ օգուլմամալը իմիշ,
չիւնքի հաւատըլարընտա թեթեւ օլույօրլար
իմիշ:

Գըզլար մէթթէպիլնտէն Հայճա լիսան
տէրսի վե եաղը վե բագամ վե սայիրէ պիւ-
թիւն պիւթիւն գաղմըշտըր, եալընը Սաղ-
մոս վե Գործոց օգուլմագտա, վե պիրագտա
էլ չիւնէրի էօրէնմէթտէ տիրլէր. Եալընը
գըզլար մէթթէպիլնտէ պիրի պասմաճը, պի-
րի գաղազ, վե տիկէրիտէ գուլունմու օլարագ
իւշ նէֆէր ամէլիմանտա քիմսէլէր հօճա մա-

գամընտա կիտիպ կէլմէքաւ տիրլէր. ֆա-
գաթ մալիւմաթ սօրուլտուգտա տնլէր Անա-
տօլունուն քէօյ տէրտէրլէրինէ պէնգէրլէր,
անձազ կէլինսիլէր տէյի մէթթէպէ սօգու-
մուշար տըր. վե պուլունտանտա մէրամ վե իտ-
տաա եալընը չու քի գըզլար օգուլմագ եաղ-
մագ էօրէնիլլէրտէ, լիսանլարընըն վե գա-
լէմէրիլին սայսիլնտէ, լազըմ կէլէն գօճայր
քէնտիլէր պուլունլարընտա, պապալարընըն
պուլունուգու գօճայա պէյէնմէզլէր իմիշ.
Իշիթէ չիմտիլիթ իտարէի մէյտան պու ազըլ-
տաա առաւարտա գալմըշ տըր, Ալլա հ սէլա-
մէթ վէրսին. Իշիթէ պու իտարէ իտի քի
կէլէնլէրտէ պիր գաշ աղագային հանգէլէր-
տէ պագըլար թարաֆընտան գուհուրա կէ-
լէն նութըլարըն մալիլինէ հիտտէթիլէնէրէթ,
արթըգ պիր տահա քիմսէլէր ճառ եախօտ
նութըգ սէօյլէթիթիլմէյէճէթ եասագ տըրտէ-
յի ութանմատան քիլիսէ հալլուսու տիվար-
լարընա ալիզօլար վագ իթտիլէր իտի. վե
չիմտի ճահտլարը վե դայրէթլէրի պու քի,
ճառ սէօյլէմէյէ գուտէթի վե մալիւմաթը
օլաճագ տէրէճէյէ գատար շակիրալէր էօյ-
րէնմէսիլլէր. չիւնքի, իշիտան աղալարը-
մըզտան պիրիսիլին գալլինձէ. «նէլ էօրէթթ-
մէլի, վե նէտէ սէօյլէթմէլի իմիշ»:

Պ. Հ.

—... միւլէլիֆ.

Գայսէրիյէ 1866 ապրիլ 29.

Գայսէրիյէտէ էֆալը նամէրգիյէլէրի իլէ ամ-
մէյէ մալիւմ օլան պիր գաշ քիմէնէլէր ա-
լէյիլնտէ, դագէթայը միւթթէպէրիլիլէ եաղ-
տըղըմ պահալարտան տօլայը, ալէյիլնտէ կէ-
զէնլէրտէն քէնտիլի սէթը իթմէթտէ իքէն,
պիրտէ պիր վագըլթտան պէրու էնգարէտէ
պուլունան, վե ալիզաթլըգ թապաեան պիր
քէթ թարաֆընտան (քէնտի պաշընը պաղ-
լայտմայան, էլ պաշը պաղլամանա չըգըշըր)
ֆէհվասընձա, Մէճմուլայը Հալաթիսին 642
ինճի նիւսիլէսիլնտէ հագգը աճիլանէմտէ պա-
զը հարֆէնտաղըգ, վե պազը եալանճըլըգ-
լարլա մէմու պիր գըթա մէթթուպ տէրճ
իթտիլիլմիշ տիր:

Նագարէ կիպի Գայսէրիյէյէ 8 կիւնլիւթ
մէսաֆէտէ պուլունան պիր մահէլլտէ եաղը-
լան, վե ֆալըր գարրլար իսթիլարաճաթը իլէ
տօլու օլան պիր մէթթուպ ճէվապ տախի
վիթմէլիլի իրթիթեպպ իթմէթ ճայիլ տէյիլ
իտէտէ, «տուլլույա սուլունու պիլտիրմէթ,
էօթսիւզէ գաֆթան կիլտիրմէթ տիր» տար-
պը մէսէլիլի տէր իսթթըր իթտիլիլնտէն, վե
հիշ օլմասա քէնտի գաֆասընտա պուլունան
պիր թագըմ շաշգընլարըն ինտիլնտէ, քէն-
տուլի հագգը պիր շէյ եաղմըշ տըր կիպի
եոթթուրուսալըն իսթթմէթիկիմտէն, չու ա-
թիտէթի գըսաա ճէվապըն իթապը իլէ իգ-
թիֆա իտէրիմ:

Մէզըլար մէթթուպուն տէրճ իթտիլի 176
սաթթըր պահսըն 118 սաթթըրընը, եաղանըն
կէվէգէլիլնէ հալի իլէ, եալընըգ պազը գա-
լան 58 սաթթըրընա ճէվապ վէրիլիմ:

1. Թէլլազ Թակոբուն իտամ օլունանաղը
արաճիլի թէվաթուրունտան տօլայը, Գիլի-
Գարուտա թէճէմմիւ իտէրէթ կէլիպ կէլէն-
լէրէ տիւրիւ հարֆէնտաղըգ վե գէպան-
տիրաղըլար իթմի օլունալարընա, Մէճ-

մուանըն մուխպիրի, ինանըպ իման կէթիւ-
մէմիշ տիր, հալ պու քի, քէնտի գամիլիլնի
թէէմիլն իթմէթ իսթթըր իտի իսէ, Մէճմուա-
յը Հալաթիսին 176 սաթթըրտան իպարէթ պիր
մէթթուպ եաղմագտան իսէ, տիւլիւնիւպ
աղըլ իթսէ, վե տօղրուտան տօղրույա, օլ
հարֆէնտաղըլարա օլ կիւնլէրտէ առէթա
պիր մէթթեան օլունա կիպի սայրլան մէզըլար
Գիլի-Գարու էսնաֆլարընա 4 սաթթըր պիր
մէթթուպ եաղարագ իսթիլան իթմիշ օլաա
իտի, պէօյլէ պիր քիւլիւքիլիլնի մու-
ճիպ օլունու, վե եիւլլէրինի գըզարտընը
եալան շէհատէթինէ իրթիթեպպ իթմէթ իտի:

2. Եվլէր աշըլպ վե իւրսըլըզլար օլմա-
սը, վե նիշէ էտէպսիլլէթլէր վուգու պուլ-
մասը իշին, ապա ապըր օլմայըպ, պաշը ա-
շըգ պիր եալան տըր, տէմիշ տիր:

Եկէր մէրգուլ պու խուսուտա մէսու-
լիլէթի իւզէրինէ ալմըշ օլաա իտի, կէրէթ
իւրսըլըզլար, վե կէրէթ պաալան Եվլէրին սա-
յընըն լա աղալ 55 է վարմըշ օլուպ, վե
Գայսէրիյէյէ պիր սաաթ մէսաֆէտէ պուլուն-
ան Թալաս գարիլիլնտէ իսէ, պօշալան
էվլէրին ապարընը 55 է չըգըշ օլունու-
նու, քեաֆթէյի դարաթտիտէ օլանլարը պու-
լարագ, իմալէրի իլէ թաաթիգ էտէր իտիմ:

3. Տէվլի-Օղլու Մուսթաֆա վե Ալլար-
Օղլու Հաաան պահսընա կէլինտիլտէ, մէ-
հարէթթիգ ալիզաթ շէօյլէ իսթիլամ իտէր.
եանի, «մէրգուլ Հաաան, Հալիթ պէյին գէ-
մանընտա էլտէ իքէն, մահպէստէն ֆիթար
իթմիշ տիր. արթըգ չու իքի իտարէ հագ-
զընտա օլան ֆարգը, էրպաալ տիգգաթըն
գուլվէլի թէմիլիլէսիլնէ հէվալէ իտէրիգ»
տէմիշ տիր:

Հալ պու քի իշիթէ հագըգաթի հալ. Ե-
միլն վե խալիլ պէյլէրին կիւնլէրինտէ, մէր-
գուլ Հաաան էլտէ իտիլիպ թահգըգաթը իս-
թիլթագընէլէրինէ պագըլարագ Ավլար-Օղլու
Հաաան, Մուհուսուլուն-Եմիր Ալի, վե Աղըր-
Գուրունուն Օսման, պու իւշ քիմսէլէրին իս-
թիլթագըլարը պա մագպաթա Պապը-Ալիյէ
իսաալ օլունմուշ իտէտէ, Հալիթ պէյին կիւ-
նիլնտէ թէթրարէն իսթիլթագընա պագըլ-
մասընը իլիթիմա իտէնլէր պուլունտուղուն-
տան, թէթրարէն իսթիլթագըլարընա պագը-
լպ, վե էվիլլէրի կիպի ճիւնհալարը թէպէյ-
եիւն իթտիթտէ, մէրգուլ Հաաանըն էլէ վե-
րիլմէմիլնէ ճահա ու դայրէթ իտէն աղասը
իլէ չօրպաճընըն չարէսի քէսիլէրէթ, մահ-
պէստէն գաշմանըն հէր թէտպիլտէն իւս-
թիւն օլմասը, քէնտույէ իսպար գըլընմըշտըր
տէլի սուլի գանն օլունմուշ տուր. վե պու
չիւրհէյէտէ գուլվէթ վէրէն չու տուր քի,
81 սէնէսի ճէմագի իւլ էվլէլի 18 ի թարի-
իլիլէ թարաֆը Սատարէթթէնահիտէն սիւ-
տուր իտէն պիր գըթա էմիրնամէլի ալի
իգթիգաթընձա, Օսման վե Եմիր-Ալի 15 էր
սէնէ Սինապա կէօնտէրիլմիշ, վե բէֆիլլէրի
օլուպտա մահպուսիլնէյի տէլէրէթ գաշան
Ավլար-Օղլու Հաաան տախի արաթտըրպ
պուլունուրուլտուգտան սօնրա, պէր միւզ-
թէգայի էմրի ալի, իճապը իճրասընա պա-
գըլմասը ֆէրիլլէտէն պուլունմուշ իտէտէ,
պու կիւնքի կիւն Ավլար Հաաան էլտէ
օլուպ, բէֆիլլէրի եանընա կէօնտէրիլմէթ
իգթիգա իտէր իքէն, աշըգտան աշըլա կէ-

րէք Տէվէլի-գատէ վէ կէրէք սայրիւնի իւ-
թիմաս իթիւքլէրինտէն, «խայր, Ավչար-
օղլու-Հասան էմիրնամէտէ թէրֆի թու-
թուլմուշ տուր» տէյի իտտաա իթմէքտէտիր-
լէր, Վազաա, մէրգուլ թէրֆի թուլթու-
մուշ տուր, լաքին պուլարըն անլամագ
իսթէտիրկի կիպի աքսինէ օլմայուպ, իլլա
իսթինթագլարը իգթիգասարձա, Ավչար-Հա-
սանըն դապահաթը տահա չօգ օլուպ, պիր-
տէ մահպէսի տէլիպ գաչտըրը իչին տախի
լազըմ կէլէն միւնազաթ իլալէ օլունաճագ
եւրտէ, պիւլթին պիւլթին թէմիգէ չըգարը-
մասընա չալըլըմագաւ տիր. իմտի, պիւգ
տախի շու իքի իտարէնին պէյնինտէ օլան
ֆարգը, էրպապը տիգգաթըն գուվլէյի թէմ-
եիգլիւնինէ հալալէ իտէրիգ:

4. Մէրգուլ մուխպիր, Ավչար-Հասանըն
Տէվէլի-օղլու չիթիլիյինտէ էլլէնմէտիրինի,
վէ օնուն ատամը օլմատըղընը իտտաա իթ-
միշ տիր, «չաչկըն չահիտ տալմաճընըն եիւ-
զիւն գարալար» տէմիշլէր, էնգարէտէն
չէհատէթ իթմէքտէ օլան զէվալը ալօգա-
թըն չէհատէթինին մուղայիրի օլարագ, տա-
վա սահիպի Տէվէլի-գատէ Մուսթաֆա աղա
հիւ պիր վաղըթտա ինքեար իթմէլէրէք,
Ավչար Հասանըն գարըսընըն քէնտի չիթի-
լիյինտէ օլուպ, վէ չիթիլիյին մէմուրիյեթի
տախի Հասանտա օլտուղունու իգրար իթ-
մէքտէ տիր:

5. Տէվէլի-գատէնին էնգարէյէ պիղգաթ
կիթմէմիշ օլմասընտա մէրգուլուն հագգը վար
տըր. նասըլ քի, զաթէն սէհվէն եաղըլմը
օլտուղունու կէլէն հագթա զաթընըգա պիլ-
տիրմիշ իտիւ, հալ պու քի պիղիւմ պիր եան-
լըլըլըրը թասիհ իտէրքէն, քէնտիսի տիւր-
լիւ պէտիրլիւ եալանճըլըգլարը իրթիքեապ
իթմիշ տիր. չէօյլէ քի, Տէվէլի-գատէ իչկիւ-
զար, վէ մէսալիհի տէվլէթտէ իսթիլտաալ
եարար պիր զաթ օլտուղունտան, վէ տէվ-
լէթմէ վէ էհալիճէ մուհասէնաթը ատիտէ-
յէ մուճիպ օլաճաղընտան, Գայսէրիյէ մէճ-
լիսինտէն, Վալի բաշա հագրէթլէրինէ պա
մազպաթա պիլտիրիլմիշ տիր, տէմիշ տիր.
Իշթէ պուլունտա ճէվապը. պէօյլէ տէվլէթ-
մէ մէսալիտէ իսթիլտաալ եարար պիր զաթ
օլտուղունա իքի իսպաթ վարտըր. պիրիսի
օտուր քի արաղլիյի միրիյէտէն օլան իրթի-
քեապը սէպէպիլտէն մէճլիտէն թարտ օլուն-
մասը, վէ իքինճիսի օգուլուպ եազմագ նէ-
տիր պիլմէտիրինտէն, կիճէ թիւեասընտա պիր
էլիֆ կէօրսէ, կիւնտիւզ մահքէմէյէ գօշար
օլմասը տըր, վէզանն իտէրիգ քի, պիր եէնի
նիգամա նաղարէն, օգուլուպ եազմագ պիլ-
մէլէյէլէր, տէվլէթ խրտաթլէրինտէ իսթիլ-
տաալ գըլընամայաճաղար տըր:

Կէլէլիւ մազպաթա քէյֆիլէթինէ քի պիւ-
թին պիւլթինէ եանլըլ տըր. չէօյլէ քի,
պիր գաչ մահլիլտէն զուհուրա կէլէն իլթի-
մասլար իւզէրինէ, վալի բաշա հագրէթլէրին-
տէն պիր էմիրնամէ կէլիւն տիր (պունտաա
ալօգաթ տուլթուլու «իրաճէսի իսթիհաալ
գըլընմըլ տըր» տէր), վէ մահլիլտէ պաշա
պիրէյ օլմայուպ, անճագ «պալը մահլիլէրտէն
իլթիմաս օլունտուղունտան, մէճլիտէնիգէ
գապուլ իտէպինիգ» տէյի եաղըլմըլ տըր,
վէ մուճիպինէ գապուլ օլունմուշ, վէ «էմ-

րինիգ մուճիպ մէճլիտիմիգէ տախիլ իթտիք»
տէյի, մէճլիտ թարաֆընտան պիր մազպաթա
վէրիլմիշ տիր. իշթէ . . . միւլէլիֆ, մատ-
տէնին տօղրուսու պուտուր. պունլարըն հարֆ
պէ հարֆ իսպաթընա հէր ան հազըրըմ:

Է. Մ.

Մանգուլի էֆեարըն նումէր 27 նիւ-
խէսինտէ քէլիպ օլունան խիւաֆարը թա-
րիւն զահրէ իխրաճ իաճէլիմիգէ մէզքիւր
զաղէթանըն նումէր 52 նիւխէսինտէ միւ-
թէհահիտ իլլէտիլիմիգ մուճիպ, իշթէ մու-
թասարձա գաթիլէն ճէվապըլը պու տուր,
էվլէլա Ազգային վարչութիւն թէրաֆընտան
իրաւ օլունան առաջնորդ, քէնտի իշի ի-
չին, Գըպըրսաա, Տէրիսաաթէթէ կէլիւ
իսէ, Ս. Նիւսապէմտէնտէ տիկէրի կէօնտէրի-
լիւմի. էքսէրիլէթի արա իսթէմէտիքմէզ,
մէկէր պիր գաչ իմզաի ասհապ զաթլար
տիկէրիլիսին ալէհինտէն իմզալարընը գօ-
մա իլէ, ամեն. Եսայի Ս. փաթիլք հագ-
րէթլէրինի ալտաթմըլ օլտուլար, նիճէքի
օրատա պիլգէ, զաթըն պիրի տէմիշ տիր քի
«հայր սուրբ պիլգ սաղ վէ սօլ էլիմիգ իւ-
լիմզա գօշարագ նէվիսինէթիմիգի իճրա ի-
տէրիգ» մէրգուլ գաթ պու սէօղիւնիւ միւն-
քիւր կէլէմէզ ալա, պունուն իչին ճանիւ-
պի Բաթիլքիսինտէն պիր թէֆտիճի իր-
սալ օլունմասընա գարար վէրիլմիշ տիր ին-
չալլահ աղ կիւնտէն հագ վէ նահագ ճէլի
օլուր, իքինճի էկէր առաջնորդ կէլիլթու-
միշլէր իսէ նիճին 8-9 մահսէր տիր կէօն-
տէրիլէր պիլգիւմ իչին վէ Ս. հայր փաթիլք
հագրէթլէրիտէ էմիր մէքթուպ իրաւ իտէր
աղ կիւնտէն կէօնտէրիլը տէյու, իւչիւն-
ճիւ Սահմանադրութիւն աճաթը իճրա օ-
լմուլուն ճանիւպի փաթիլքճանտէն թալի-
մաթլար կիթմէտիքմէզ, վէ ժողովուրդը քու-
լէրմէտիքմէզ, տէօրտիւնճիւ նէ՞ խոտու-
թիւն վէ նէ՞ ուլղունտուղուլար հասըլ օլ-
մուշ քի էլան պիլմէլիգ. նիճին խոտու-
թիւնուն իսթինի վէրմէլլէր, (զաննէն վան-
քըն հիսապլարը տըր) եալօտ նիչին նէվ-
սիսինէթիլիտէ տուրուն տէյու եաղտըլմ
նամէլի մէյոտան գօմազար, վէ եալօտ
պիլգէ իսթմէն Գըպըրսա կիթմէլէքմէքսին
տէլէն քի՞մ իմիշ քի պիլգ առաջնորդ օլ-
տուղունա իսպաթիլմիշ եօզ, ֆիլ հագգը
զայրի սահիլէրտէ պալը զաղէթայա կէլէ-
պիլիւր, ֆիսամա պու գըտար տէյիլ, հա-
գըլէթ «պիր թագըմ ատամլարըն իսթըր
ու էֆքէարլարը պէսլէնիւր իսէ, սահիւ ա-
ռաջնորդուք մէսլէսի նիգամընա քօնմագ»
նիչէքի Մանգուլի էֆեարըն նումէր 52
նիւխէսինտէ միւթէլալէ իթմիշտիր, պէլին-
ճի իքի հագսըլ իչին եիրմի հագսահիպի
զայպ օլուր իսէ, պիլգիլտէ օրատա իշիմիգ
եօք, իշթէ իստիֆաւմը, պունտան պէօյլէ
խայրուլէր վէ թէրթիպաթ փաթիլքիսա-
նէնին տիր, պիլգլէր իսէ ամիրի միւնպիր
վարչութիւնուն թէրթիպի իւլ էմիրինէ միւն-
թէհաաղըրը անճակ մէվսէտէթլէր եէտի իլէ
հասպիճէ չալըլմամըլ զաի օլմամաալ իէճա-
մըլտան օլուպ, օգուլուն ալիւմ զաթլարըն
նաղարը տիքքաթընը չօլ նուլթուգ իրաւ
իլլէտիլիմիգէ տալլէթ իտէրիգ:

1866 Ապրիլ 15 Օրթաքէօյ.

Թարգուլ-Վարդապէտ Երէշեմ
Վարդապէտ:

Պու պալեատէքի մէքթուպ Մանգու-
լէտէ տէրճ իտիլմէք իւզըն, Մաթպու-
աթ նիգամալմէսինէ թէվլէթիգան, Պապը-
-Ալի թարաֆընտան կէօնտէրիլմիշ օլտու-
ղունտան, լուղէթ պէ լուղէթ, վէ միւլ-

քին մէրթէպէ հարպ պէ հարպ տէրճ
լալէմիշի տիր:

Մէրգուլ վարդապետ բաթիլքիսին-
տէն, իշինէ էլվէրիւր սուրէթտէ պիր ճէ-
վապ ալամատըղընտան, ալէյհինտէ կէլիւ
օլան մահսէրլէրէ, վէ եաղըլանլարա գարը
պիր ճէվապ վէրմէլլէլէ չըգըլմըլ իսէտէ,
պիլգի տախի քէնտի կիպի պօշ պիրիսի գանն
իթտիկինտէն մի օլա, եօխսա թէրպիլէսի
րէք աղ լըղընտա՞ն մը օլա, պիր չօգ գարա
սաշմա շէյլէր եաղըպ կէթիլմէյէ, վէ սա-
աթլարձա օթուրուպ պաշ աղըրթմայա
պաշլամասը իւզէրինէ, արթըգ հալ ու-
հարէքթէթ, վէ թալը ու սէօհպէթիսինտէն
նէֆրէթ կէթիլթիլիմիգտէն, «Հայր սուրբ,
պուրասը իշ եէրի տիր, աթվ իտէրսինիգ,
չօգ լազըլտըլ լազըմ տէյիլ տիր, պէօյլէ
պահալար տէրճ իտէմէլիգ, իէզալէթ տիր,
կիթ լալըլը պիր շէյ եաղտըրտա, քէնտին
կէլմէքտէ իգթիգա իթմէզ, եա պիրիսիյ-
լէ, վէ եալօտ բօսթա իլէ կէօնտէր» տէ-
միշ, վէ պաշլմըլտան տէֆ իթմիշ իտիք:

Պիրտէ պու բազար իրթէսի կիւն,
եօգարտաքի պահա իլէ պէրապէր, թա-
րաֆըլըգա պիր աչըգ մէքթուպ կէօն-
տէրմիշ, վէ մէքթուպունու տէրճ իթ-
մէտիկիմիգ հալտէ, իճապը իճրասընա
պազաճաղընը տախի թէհոխա սուրէ-
թիլլէ պիլտիրմիշ իտի:

Մէզքիւր պահսը կէթիլքէն քիմէս-
նէյէ, թէքըրալէն այնի ճէվապը վէրիպ,
դողէթայա տէրճ լալըգ կէօնտէրիլիմի-
գի խապէր վէրմիշ իտիք:

Պունուն իւզէրինէ, պիլգիւմ կէլէն սէ-
նէ զաղէթալարտա պիր գաչ տէֆա ֆասլ
ու զէմմ օլունմուշ օլան վարդապետ,
գալըաղը պաշլանա արգըլտըրը պիրլէ,
տօղըու Պապը-Ալիյէ գօշմուշ, վէ թա-
լիճիլէ նէզարէթի ճէլիլէօնէ պիր գըլթա
արղըլ հալ թաղտիլիլլէ, նիգամէն, կիւ-
լա պիլգիւմ քէնտի ալէյհինտէ եաղտըգ-
լարըլըգա ճէվապ օլարագ, մէզքիւր
պահսըն Մանգուլէտէ տէրճ իտիլմէսինի
իսթիտա իթմիշ, վէ մէսուլիյեթ թահ-
լընտա գալմամամըլ իշիննիգամընա թէվ
ֆիգան թարաֆըլըգա կէօնտէրիլմիշտիր:

Հալ պու քի պիլգ, էրէյիճէ թիւրքմէ
եաղըպ օգուլմագ պիլտիրիլմիգ հալտէ,
մէզքիւր պահսըն՝ նէ լիսանընտան, վէ
նէտէ քէլմընտան ճիչ պիր շէյ անլապա-
մամըլ օլտուղունմուլտան, Մանգուլմէմի-
գի գրաաթա լաղպէթ իտէն գաթլարըն,
անլաղըլարընտա պիլգէ տախի անլաթ-
մայա հիւմէթ իթմէլէրինի, վէ անլամա-
աղըլարընտա, սէպէպինի անլամըլ օլա-
րագ, մաղուր պուլուրմալարընը իէճա ի-
տէրիգ:

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԷՎԱՆՔ ՀԵՐԱՆՏԸ ԹԱՊԻՍԱՆԵՍԻՍԷ
ԳԵԹ-ՕՂԼԵՍՏԱ ՏՕՂԴՈՒ ԵՈՒՅԱ, ՅՈԹՕԿԱՅ ԱԳՏԱՆԼԻԱՃ
ԳԵՐԱՏԵՐԻՐ ԳԱՐԵՐԵՐԱՅԱ ՆԱԽԵՐՈ 519: